

FOLK-ØH-MUSIK

Om folkemusik, dens historik og definitioner

Indledning

Folkemusik er et nøgleord for undervisere og studerende ved konservatoriets folkemusiklinje, Folkekons. Det er kernen i uddannelsen og det vi hver dag har mellem fingrene, så vi må vel vide hvad ordet dækker over.

Folkemusik - må jo slet og ret være musik for folk. Men det der er musik for folk, er vel musik, folk kan lide, altså det der er populært for folk, dvs populærmusik, popmusik. Men i almindeligt sprogbrug ville ingen påstå at det der spilles på P3 er folkemusik. Så de *folk*, hvis musik folkemusikken er, er nok ikke *hele* folket. Men hvem er disse *folk* så? Og oven i købet er det engelske ord "folk" jo vist en genre i sig selv. Er folk'en en del af folkemusikken eller folkemusikken en del af folk'en ?

Mange kalder også folkemusik for traditionel musik. Tradition - det korte og hurtige svar er nok at tradition er noget gammelt. Hvis det bare kendetegnes af alderen, så er det jo alt det der hører hjemme på et museum, som vi beskæftiger os med. Og her er de fleste nok uenige. For tradition er samtidig noget levende. Men noget på samme tid gammelt og levende lyder som modsætninger? Og hvem bestemmer så, hvor gammelt "gammelt" skal være? Eller hvor levende "levende" er? Men hvis det bare skal være noget levende, så er det jo *alting*.

I folkemusikmiljøet oplever jeg at vi ofte taler forbi hinanden. Jeg er blevet yderligere tilskyndet til at skrive denne artikel efter at have oplevet at begreberne i sig selv kan blive brugt som et kvalitetsmærke. Det fremhæves f eks ofte som en god ting, hvis folkemusikken er traditionel. Hvis det ikke er ud af en tradition, er det ikke godt og dermed ikke værd at beskæftige sig med. Men i samme åndedrag reflekteres der ikke over hvad tradition *egentlig* er.

Det er ikke min hensigt at finde "den gældende" definition på folkemusik, men jeg synes der mangler en kort, letlæselig og letfattelig, men dog grundig gennemgang af hvor ordet "folkemusik" kommer fra, hvilke definitioner der findes og hvordan samfundet har indvirket på definitionerne gennem tiden.

Jeg har i min artikel ikke beskæftiget mig med definitioner fra andre lande på grund af væsentlige forskelle i samfundsstruktur, infrastruktur og historie. Jeg kunne også inddrage ordene traditionsmusik eller traditionel musik, men har valgt at fokusere på folkemusik, da det for konservatoriets folkemusiklinje er ordet folkemusik, som udgør vores overskrift.

"Folket" opdages

"Folke-" i det danske ord "folkemusik" stammer fra starten af 1800-tallet. Dengang det var hårdt at være dansker! I 1807 blev København bombarderet, i 1813 gik staten bankerot og i 1814 måtte Norge afgives. De intellektuelle ville bidrage til at hæve folkets sunkne mod, og derfor satte NFS Grundtvig sig for at oversætte Saxo's krønike til folkeligt, mundtligt dansk fuldt af "kærnedanske ordsprog" for at "vække fædrenes ånd til live"¹. Men han løb hurtigt tør for ordsprog og opfordrede derfor i 1817 danskerne til at indsende jævne folkeordsprog og -talemåder til sine oversættelser. Dette var den første danske indsamling af "folke"-noget-som-helst, og en del af en europæisk tendens.

Og hvor fik NFS så ideen om "folkekulturen" fra? Så må vi spole lidt tilbage:

I 1700tallets slutning måtte Europas herskende adel vige mere og mere for en voksende borgerklasse. Efterhånden som flere og flere opkomlinge trængte sig på, blev fine manerer og "civilisation" et vigtigt adelsmærke, som effektivt udelukkede dem, der ikke var født ind i adelen².

Ordet "folk" begyndte nu at blive anvendt politisk og retorisk. De tyske intellektuelle blev inspireret af den franske filosof Rousseau og angreb hoffets udvendige elegance samt satte spørgsmålstejn ved deres moral og retfærdighed og dermed også adelens ret til at herske. De fremhævede i stedet det tyske "folk", som de anså for bærende af en særlig kultur, mere moralsk og retfærdig, baseret på indre egenskaber, i modsætning til ydre opførsel og manerer. Den tyske filosof Johann Gottfried Von Herder opfandt ordet "Volkslied" (folkeviser) i 1773 og desuden "folkedigtning" og "folkekultur"³. Herder så folkeslagene som ligeberettigede og erkendelsen af deres særegenhed var en positiv inspiration til at forstå menneskelige værdier. Hans opfattelse var folket som en organisme der skaber sammenhæng i historien, og den senere politisk nationalistiske vinkel lå ham fjernt⁴.

I Frankrig, under den franske revolution (1789-99), blev "folket" et af borgerklassens vigtigste våben mod kongehuset, dets ødselhed og magt. Folkefrihed, folkemagt og folkestyre blev ord som spredtes over hele Europa. De gamle kongeriger var alle sat sammen af mange befolkningsgrupper. Magten hvilede på en sindrig arbejdsfordeling mellem forskellige folk og grupper under en konge. Men nu skulle folk og nationer være det samme i en ny slags politisk og kulturel enhed, nationalstaten. Den skulle styres af folkets repræsentanter i form af borgerlige statsmænd⁵.

Owe Ronström skriver i sin artikel "Nationell musik? Bondemusik?" fra 1990 (her i min oversættelse): "Hvem var så "folket"? Det gamle germanske ord Volk havde grundbetydningen "et kollektiv af en slags", men det havde desuden flere andre og delvist selvmodsigende betydninger. For nogle af tidens romantikere var folk det samme som hele befolkningen indenfor et vist område eller sprogfællesskab, undtagen konge og adel. Folk, nation og befolkning blev synonyme. Andre skelnede mellem to eller flere forskellige klasser eller samfundslag indenfor en nation og derfor blev folket identificeret som samfundets brede lag. For dem var folk lig med almen, bondestanden, *populas*"⁶.

De som deltog i opdagelsen af "folket" begav sig ud for at søge folkets musik og fandt en stor skat af dansemelodier og viser, som ingen vidste hvem der havde skabt. Folket kendte ikke til ophavsmændene og værdsatte ikke kundskaben om dem. Den serbiske folkemindesamler Vuk Karadzic skrev i starten af 1800-tallet om sine meddelere "Alle fornægter sin egen delagtighed, til og med den virkelige digter, og siger at de har hørt det fra en anden". Og allerede Goethe opdagede de forskellige opfattelser og påpegede at begrebet Volkslieder var noget mange brugte uden egentlig at gøre sig begreb om hvad det indebar⁷.

Nogle mente at folkemusikken var nedsunken kulturgods fra kunstmusikken og var blevet forvansket under nedsivningen. Andre mente at alt var skabt af folket i en mægtig kollektiv og spontan skabelsesproces, at "folket digter"⁸.

Det danske "folke-" i 1800tallet

NFS havde en søn, Svend Grundtvig, som i 1840'erne grundlagde folkemindestudiet ud fra nationalromantiske ideer. Han var særdeles inspireret af den svenske digter Geijer, som hævdede at folkeviser ikke er fra en enkelt samfundsklasse, men poesi for sjælenes fælles bånd, idet "et heelt Folk sang som een Mand". Og når Svend Grundtvig talte om folkepoesien, understregede han at det var noget historisk afsluttet, ikke noget historisk vordende, noget der skabtes. Det handlede om intet mindre end folkets urstemme. Folkemindeforskningen var en slags åndelig arkæologi og når der blev talt om folkeviser og folkeeventyr, mentes der hele det danske folk, men ikke i deres egen samtid. Det var minder om den ånd, der engang havde besjælet hele det danske folk. Men til gengæld håbede forskerne og indsamlerne at materialet igen ville blive FOLKELigt og brugt af alle. Derfor opfordrede Svend Grundtvig alle danskere til at indsamle minder i folkemunde, dvs folkeviser, -sagn, -digtning og -eventyr⁹.

Så fulgte Danmarks største folkemindesamler, Evald Tang Kristensen, som turede Jylland rundt fra 1860'erne og omtrent 40 år frem og lyttede og nedskrev de gamles sange, fortællinger og historier. Han var ikke decideret forsker, men skolelærer, og man må tage hatten af for hans omfattende ører og det faktum at han var heden rundt – til fods! Han indsamlede 3000 folkeviser, 1000 melodier, 2700 eventyr, 25000 sagn samt 25000 rim og ordsprog¹⁰ og anså folkeminderne som en særlig poesi, en "livspoesi", som Tang Kristensen ønskede at bevare og sprede til hele folket¹¹.

Folkemindeforskeren Axel Olrik kom til i 1880'erne og videreførte Grundtvigs videnskabelige arbejde, herunder *Danmarks gamle Folkeviser*, men hans interesse var i større grad sagaer og heltedigtning. Han blev mere og mere interesseret i datidens nutidstradition og førte forskningen op til nutidige traditioner, f.eks. Sankt Hans. Han var med til at grundlægge Dansk Folkemindesamling i 1904 og der var lagt op til at det "folkelige" ikke kun var det gamle og støvede, men også det samtidige.

Danmarks første musiketnolog Hjalmar Thuren (1873-1912) mente ligesom Olrik, at forskningen i den ældre folkemusik måtte bygge på et kendskab til nutidstraditionen. Denne grundholdning videreførte organist og arkivar Hakon Grüner Nielsen, som optog på fonografen, det nye smarte tekniske vidunder, som kunne fastholde musik og fortælling til voksrulle, og det blev tydeligt at "folke-" ikke kun er det historiske. Hans forståelse for stoffet som en størrelse i evig forandring udtrykte han således: "Det må aldrig glemmes at enhver melodivariant i sig selv nødvendigvis har en vis mening, og at en melodis omdannelser i høj grad kan give anledning til skabelse af ny kunstværdier"¹². Grüner Nielsen var aktiv indsamler og forfatter til blandt andet "Vore ældste folkedanse" fra 1917, og han fungerede som arkivar på Folkemindesamlingen frem til 1953.

"Folke -" i det 20. århundrede

Udover de forskellige forskningstiltag på området har folkemusikkens organisationer også spillet en stor rolle i bestræbelserne på at beskrive hvad folkemusik er. Den første forening på dansk jord blev oprettet i 1901 af bl.a. Andreas Otterstrøm. Han havde oplevet Filochorus, en svensk mandetруп i folkedragter, danse og musicere på Dagmar-teatret i 1900. Otterstrøm var fyr og flamme og inden længe var en dansk trup på turne rundt i det danske land og en forening "Foreningen til Folkedansens Fremme" (FFF) var født. FFF's hovedformål var at bevare og udbrede de gamle danse, melodier og dragter, idet folkedansen skulle være opdragende for folket og fremelske sundhed og renhed i folkelivet.

Musik var der selvfølgelig også til, men først i 1943-44 var der grobund for at den musikalske del af folkedansebevægelsen fik sin egen forsamling, nemlig Danske Folkedanseres Spillemandskreds, som oprettedes med Svend Jørgensen som primus motor. Han indsamlede en stor mængde spillemandsbøger og skrev mange artikler til tidsskrifterne *Hjemstavnsliv* og *Folkedansen i Danmark* i 30'erne og 40'erne.

Jørgensen forsøgte sig med en definition af folkemusik i 40'erne som "den musik, der udspringer af selve folket og som finder udtryk i sang eller på instrumenter fremstillet af eller opstået i folket"¹³. Og dansemusik-delen af denne musik benævner han spillemandsmusik, som han begrænser til at være fra perioden 1750-1850. Han ville føre spillemandstraditionen tilbage til middelalderen og anså dans og musik som "nedsunket kulturgods". Derfor interesserede samtiden ham ikke og han skyede nymodens instrumenter, f.eks. harmonikaen, på den tid nedsættende nævnt som "sømandsklaveret". Spillemandskredsen var for de musikere, som kunne spille efter noder, da Jørgensen anså det for meget vigtigt at spillemandene kunne hele det danske repertoire, og ikke kun musik fra en vis egn, idet han gennemhullede myten om at melodierne var egnsbestemte. Han beviste at mange melodier var kendt over hele landet og satte også enkelte melodier ind i en europæisk kontekst og var i den henseende temmelig internationalt tænkende. Samtidig ville Svend Jørgensen gerne give spillemandsmusikken klassiske idealer og havde ikke meget til overs for "de dårlige, tarvelige musikanter, hvis musik nærmest bestod i hvinende og skrattende toner ledsaget af tunge træskotramp."¹⁴

I midten af det 20. århundrede var der ikke megen debat angående folkemusik, og de indlæg der var, kom fra spillemandskredsen, som på samme tid definerede musikken meget stramt ("kun noder"! "Ingen tramp"!) og meget bredt (musikken kommer alle vegne fra). Jørgensen brystede sig ikke af videnskabelighed, men da der ingen var til at modsige ham hans udlægninger, kan man måske oven i købet tale om at han kom til at danne en ny ideologi for spillemands- og folkedanserbevægelsen¹⁵.

Dette stod på indtil en konservatorieuddannet komponist dukkede op. Thorkild Knudsen var i 1950'erne løst tilknyttet Dansk Folkemindesamling, og fra 1958 igangsatte han indsamlinger og optog musik og sang i hele landet¹⁶. Han oprettede i 1971 en afdeling af Dansk Folkemindesamling i Hogager ved Holstebro i form af en "videnskabelig station"¹⁷. Knudsen videreførte forskningen omkring melodiernes oprindelse og tonalitet, om end i en helt ny retning, idet han betonedede melodiernes stadige forandring, betinget af sanger, brugssituation og miljø. Han var inspireret af den sovjetiske musikteoretiker Asafjev's intonations-tese om at "de musikalske udtryk aldrig er i hvile, men er led i en uophørlig proces i stadig forandring, bestemt af de materielle omgivelser og den social-historiske udvikling". Han indførte allerede kendte begreber som intonation og fraser, men gav dem en ny betydning: "Intonationer kan fraseres forskelligt fra gang til gang og er derfor foranderlige". Knudsens teorier blev kritiseret for bl.a. manglende videnskabelig konkretisering¹⁸, men det praktiske arbejde i folkemusikhusene rundt omkring har været under stor indflydelse af hans ideer om folkemusikken og ballademelodiernes natur. Folkemusikhusene fandt sammen i foreningsregi i FolkeMusikHusRingene i 1976.

Samtidig skelnede Thorkild Knudsen også til det sociale og talte om forskellige "scener" som "folkescenen" og den "kommercielle mediescene" og snævrede folkemusikken ind ved at hævde at "*folk* er de fattige"¹⁹. Knudsen var mest interesseret i den traditionelle "Gammelballade" (middelaldervise) og søgte efter den på "den rene folkescene, hvor der er et gensidigt afhængighedsforhold imellem balladen og en situation i folkelivet". Han mente at der er en tidløs og almen forbindelse imellem traditionel folkemusik og nutidens rytmiske musik og at den rytmiske folkemusik havde et for tæt afhængighedsforhold til især den kommercielle Mediescene²⁰.

Men der skete jo også noget musikalsk i slipstrømmen på de store omvæltninger i samfundet ude i verden. Folk-revival'en i USA med de direkte og indirekte politiske og sociale kommentarer inspirerede danske musikere med base i blues og jazz, og "den ny folkemusik" opstod med visesangere som Cæsar, Trille og Povl Dissing i midten af 1960'erne. Disse kunstnere optrådte på scenerne, indspillede og udgav plader og var en naturlig del af udviklingen. De spillede en musik, som henvendte sig direkte til publikum og stod fast på at være vedkommende, i øjenhøjde og til tider også politisk aktuel. I *Politikens Folkemusikleksikon* fra 1989 med undertitlen "Den ny folkemusiks navne gennem 30 år" fremhæves at redaktionen er bevidst om de vidt forskellige betydninger af folkemusik, som der findes, men ud fra et subjektivt ønske om at være med til at fjerne "de sidste urimelige og u hensigtsmæssige skel mellem den gamle og den ny folkemusik", benytter de sig alligevel af ordet "folkemusik" frem for det mere rummelige "folk"²¹. Selvom redaktionen erkender at

der er en "ny" og en "gammel" folkemusik, er de tilsyneladende samtidig af den opfattelse af der kun bør være een.

Da Thorkild Knudsen i 1970'erne havde introduceret de unge i folkemusikhusene for den garvede spillemand Evald Thomsen og visesangersken Ingeborg Munch²², som begge fik varig betydning for mange af de unge, var banen kridtet op med både "ny" folkemusik, "gammel" folkemusik, "folk", kommerciel musik, spillemandsmusik, og amatørinkluderende musik i den samme verden, på samme tid. Alt kunne betegnes folkemusik. Og dermed var i mine øjne forvirringen og roderiet dejligt komplet, for samtidig var rummeligheden i ordet folkemusik næsten uden grænser!

I 1981 opstod ønsket om en organisation som kunne varetage "de nye folkemusikeres" interesser²³. Her var der tale om musikere, der levede af scenemusikken og som syntes at de eksisterende foreninger ikke var rummelige nok for den udenlandske og den anderledes tænkning om folkemusik, som var kommet ind med revival'en. Foreningens navn var FolkeMusikSammenslutningen²⁴.

De tre store foreninger: Spillemandskredsen, FolkeMusikSammenslutningen og FolkeMusikHusRingens så sig hver især som primær varetager af folkemusikkens interesser uden større grad af samarbejde. Hver forening ansøgte for sig Statens Musikråd om økonomisk støtte til deres medlemmer og deres musik, og derfor indkaldte Statens Musikråd de tre foreninger til en konference i 1991. Resultatet på konferencen var at foreningerne i fællesskab søgte midler fra Statens Musikråd til at stifte Folkemusikkens Fælles Sekretariat (1994 – 2010), hvor bestyrelsen bestod af repræsentanter fra alle tre foreninger, og alle beslutninger skulle træffes i konsensus. Men forventningerne til sekretariatet var stadig forskellige; nogle så det som et sekretariat i ordets egentlige forstand, mens andre gerne så en musikpolitisk organisation, men faktum var at FFS i midlerne fra musikrådet var bundet til at arbejde med den professionelle musik bl.a. ved udgivelse af folkemusikmagasin, deltagelse på musikmesser og transportstøtte til turnerende folkemusikere²⁵.

Udover ønsket om et sekretariat var de tre foreninger også enige om at ville arbejde hen imod en folkemusikalsk uddannelse. Folkemusiklinjen på det Fynske Musikkonservatorium blev en realitet i 1998.

På baggrund af historien i Danmark går det derfor ikke at forsøge at finde én forståelse af ordet folkemusik, da lagene i historien stritter i mange forskellige retninger. Ifølge min opfattelse kan man groft inddele det således:

- Den ældste, Folkeminddeforskningens, opfattelse af "folke -" som det "ældgamle/middelalderlige" – blev brugt af forskere og indsamlere. I dag er forskere og akademikere overordentligt bevidste om den snævre definitions begrænsning, og derfor bruges den ikke længere.
- Spillemandskredsen gamle og snævert definerede "almuemusik fra 1750-1850 spillet på et særligt udvalg af instrumenter", som stadig sidder i manges ryggrad som en sandhed, selvom den definition i dag er blødt væsentligt op.

- Så kom Thorkild Knudsens temmelig langhårede definition på "intonation" og "frasering" og metaopfattelse af at "alt er folkemusik", men at det til gengæld kun er muligt at definere hvilken "scene" musikken eksisterer på, folkets scene, den kommercielle scene eller kunstmusikkens scene.
- "Den ny folkemusik", folk'en, er baseret på den amerikanske folk-revival. Den kalder sig også for folkemusik, idet de amerikanske historiske sammenhænge er skruet sammen som vores hjemlige med folklorister, arkiver og indsamlingsarbejde som udgangspunkt.

Forskelliges forsøg på definition

International Folk Music Council, IFMC blev dannet i Unesco-regi i 1947 som et fredsprojekt i kølvandet på 2. Verdenskrig. IFMC er den største internationale interesseorganisation for folkemusik, og de satte sig som noget af det første for at skrive en definition på folkemusik. Den lyder :

"Folkemusik er produkt af en musikalsk tradition, der bygger på mundtlig overlevering. De faktorer, som skaber traditionen er:

- **Kontinuitet**, som sammenknytter nutid og fortid
- **Variation**, som udspringer af kreative impulser fra individ eller samfund.
- **Et samfunds selektion**, som er afgørende for i hvilke former, musikken overlever.

Det er et samfunds omformning og genskabelse af musikken, der gør den til folkemusik."

Betegnelsen 'folkemusik' blev dog med tiden en spændetrøje pga dens eurocentriske definition, hvor kun europæisk folkemusik blev omfattet²⁶. I 1981 ændredes navnet på organisationen fra IFMC til ICTM (International Council for Traditional Music), så det i dag er en organisation for det mere ideologisk neutrale "traditional music" i stedet for "folk music".

Den Store Danske Encyklopædi tager udgangspunkt i ICTM's definition. Her kan man læse Jens Henrik Koudals præsentation af ICTM's definition, dog med pointering af nogle efter hans mening væsentlige diskutabile antagelser, idet denne definition forudsætter eksistensen af samfund med stabile levevilkår, hvor mundtlig tradition kan eksistere. Højt industrialiserede, urbaniserede samfund passer ifølge Koudal ikke ind i definitionen²⁷.

Ifølge det noget mere fagspecifikke opslagsværk, Gads Musikleksikon fra 2003, begrænser folkemusik sig til det i ikke-skriftlig tradition bevarede musik i "folkelige" samfundslag. Forfatteren (igen Jens Henrik Koudal) sondrer her at

folkemusikken er i stadig forvandling, så længe den er levende, og "først når den levende folkemusiktradition er døet ud, fikseres musikken"²⁸.

I dagens danske 2015-virkelighed hiver journalisten Rene Gummer i en artikel om Tønder Festival i Weekendavisen følgende definition frem: "Folkemusik er et musikalsk udtryk, der har været anvendt i århundreder i et afgrænset nationalt område, og som ikke kan fusioneres med andre genrer". Gummer ytrer samtidig at han ikke har meget tilovers for definitionen, da det ikke giver mening at "tale om egnsbestemt musik i en globaliseret verden"²⁹.

Jeg ledte efter ordlyden på definitionen og fandt følgende på Wikipedia, som jeg derfor umiddelbart regner med er Gummers kilde: "(...) *Det særegne ved den traditionelle definition af folkemusik er at den er egnsbestemt og dermed knyttet til et bestemt folk, i et bestemt afgrænset nationalt område. Den lader sig sjældent fusionere med andre genrer – i så fald vil nogle hævde, at den mister retten til genrebetegnelsen folkemusik(...)*"

Det er i mine øjne klart at en festival som Tønder Festival ikke deler denne definition af folkemusik som "nationalt afgrænset" og "ikke-fusion-bar". Men jeg synes det er interessant at NÅR der en sjælden gang dukker noget op i medierne i dag om folkemusik, ser man ikke med det samme ordet folkemusik som indbefattende næsten alting på én gang. Men journalisten forsøger stadig at henvise til en snæver definition fra et opslagsværk. Hvilket er mærkeligt, idet der i den brede befolkning er så utroligt mange som relaterer til folkemusik på vidt forskellig vis.

Afslutning

Alle disse forskellige opfattelser af folkemusik igennem tiden og de forskellige definitioner har givet os et temmelig bredt billede af at folkemusik både er givet af nogle helt særlige rammer og på samme tid givet af at der ikke er nogen rammer overhovedet. Det er både meget uigennemskueligt og samtidig åbent og nuanceret. Kort udtrykt er definitionen af folkemusik gået fra at være en social kategorisering til en stilart med visse karakteristika. Det sære er at ordet "folkemusik" stadig bruges i vid udstrækning, samtidig med at der ikke altid er bevidsthed om at betydningen er så langt fra dengang ordet blev til. Men ordet ligger bare godt i munden og er blevet til noget de fleste gerne vil relatere til som noget menneskeligt, noget rart, noget hyggeligt (ih – hvor kerner dansk er det ikke!), noget folkeligt. Ordene traditionsmusik, roots music, folk, vestlig instrumental musik, folkedansmusik og spillemandsmusik kan slet ikke det samme, de er nærmest ekskluderende i deres klang, hvorimod "FOLKE"musik næsten er ligeså godt som "MENNESKE"musik.

Jeg citerer her Owe Ronströms afsluttende refleksion fra sin 1990-artikel med titlen "Nationell musik? Bondemusik?" (min oversættelse) :

"Det er svært at afgrænse folkemusik fra anden slags musik. Endnu sværere er det at afgrænse folkemusikken i en vis region fra musikken i andre regioner.

Spørgsmålet om hvad folkemusik "egentlig er" eller hvad der er "typisk gotlandsk folkemusik" er umuligt at besvare. Men det er tydeligt at begrebet bærer på en så stor kulturel ladning at mange har vovet forsøget. Til syvende og sidst er folkemusikken ikke andet end det vi kalder folkemusik. Det er de mennesker, der anvender ordet som bestemmer hvad det skal betyde. Musiker, forsker, politiker, publikum, alle er indblandede i en evig tovtrækning om i hvilken retning og hvor langt indholdet kan strækkes. I midten står de ivrigste folkemusikkombattanter og kæmper i hver sin retning. De som prædiker rettroenhed, ægthed, moral og trofasthed mod traditionerne står overfor dem som prædiker kættersk nyskabelse, udvikling og fremskridt. Hvad skal man tro om udgangen af denne kamp? (...)

Dette citat synes jeg passer godt på den danske virkelighed også, da det rammer umuligheden ved at give et endegyldigt svar og henviser til den evindelige diskussion, som findes. Min umiddelbare respons på det åbne spørgsmål til sidst er dog : at denne kamp og debat til stadighed er nødvendig!

Hvis jeg til sidst ser på min kortlægning af folkemusik gennem folkemusiklinjens kikkert, kan jeg se en sammenhæng mellem de mange opfattelser af folkemusik og den musikalske mangfoldighed blandt studerende og undervisere. Jeg håber at nye generationer af folkemusikere ser sig selv som et led i historien og ser de mange muligheder der er ved at kalde sig for folkemusiker, men først og fremmest vedkender sig nødvendigheden af at reflektere over hvor de selv står i landskabet.

I mine egne øjne er musik en kommunikation mellem mennesker. Musik er et sprog. Folkemusik er relation mellem mennesker, det sprog, som giver bedst mening når det er FRA nogen eller EFTER nogen eller TIL nogen. Og et sprog er en personlig ting, som andre end én selv ikke kan definere. Derfor mener jeg ikke, man kan definere hvad folkemusik er i bred forstand. Men bare gøre op med sig selv, hvad folkemusik er for én selv.

Og hvorfor arbejder jeg med folkemusik? Fordi det er vidunderligt at spille. Fordi det er vidunderligt at kommunikere musikalsk uden noder. Fordi det er vidunderligt at se folk danse og være til stede i deres dans. Og fordi det for mig er vigtigt at der fortsat eksisterer denne form for musik, som ligger i smørhullet mellem klassisk og rytmisk musik, mellem klanglig følelsessvulstighed og rytmisk grooveyhed, mellem de episke ballader og den aktuelle tekst, mellem fortid og fremtid. – Lige der hvor bevidstheden om de gamle spillemænd, balladesangere og visesangere sætter det personlige nutids-individ i spil og kræver svar på spørgsmålet "hvad er folkemusik for DIG?"

Noter:

¹ Piø, Iørn 1966: *Folkeminder og traditionsforskning*, s. 12.

² Ronström, Ove 1990: "Nationell musik? Bondemusik?", s. 2.

³ Ronström, Ove 1990: "Nationell musik? Bondemusik?", s. 2.

- ⁴ Koudal, Jens Henrik 2004 *Folkeminder og dagliglivets kultur*, s 16.
- ⁵ Ronström, Ove 1990: "Nationell musik? Bondemusik?", s. 2.
- ⁶ Ronström, Ove 1990: "Nationell musik? Bondemusik?", s. 2.
- ⁷ Afsnittet bygger på Ronström, Ove 1990: "Nationell musik? Bondemusik?", s. 2.
- ⁸ Ronström, Ove 1990: "Nationell musik? Bondemusik?", s. 3.
- ⁹ Piø, Iørn 1966: *Folkeminder og traditionsforskning*, s. 13.
- ¹⁰ Kofod, Else Marie og Koudal, Jens Henrik 1993: *12 x Tang. Artikler om den mangesidige Evald Tang Kristensen*. s. 7-8.
- ¹¹ Koudal, Jens Henrik 2004 *Folkeminder og dagliglivets kultur*, s 24.
- ¹² Christensen, Anders, speciale 1992 "Vi bruger hele kroppen", s 16.
- ¹³ Christensen, Anders, speciale 1992 "Vi bruger hele kroppen", s 17.
- ¹⁴ Christensen, Anders, speciale 1992 "Vi bruger hele kroppen", s 19.
- ¹⁵ Christensen, Anders, speciale 1992 "Vi bruger hele kroppen", s 17.
- ¹⁶ Christensen, Anders, speciale 1992 "Vi bruger hele kroppen", s 19.
- ¹⁷ Koudal, Jens Henrik 2004 *Folkeminder og dagliglivets kultur*, s 40.
- ¹⁸ Bæk, John, speciale 1999 "Dansk Spillemandsmusik 1660-1999", s 9.
- ¹⁹ Koudal, Jens Henrik 2004 *Folkeminder og dagliglivets kultur*, s 40.
- ²⁰ Knudsen, Anelise og Thorkild 1995: *Seks indgange til balladen*, bd. 1-2, bd. 1, s. 100.
- ²¹ Politikens Folkemusikleksikon "Den ny folkemusiks navne gennem 30 år", s. 3.
- ²² Politikens Folkemusikleksikon "Den ny folkemusiks navne gennem 30 år", s. 8.
- ²³ Bech, Benjamin Bøgelund 2009, musikhistorieopgave, s. 12.
- ²⁴ Bech, Benjamin Bøgelund 2009, musikhistorieopgave, s. 12.
- ²⁵ Bech, Benjamin Bøgelund 2009, musikhistorieopgave, s. 10.
- ²⁶ Bohlmann, Philip 1988 *The study of Folk Music in the Modern World, s IX-XI*.
- ²⁷ Den store danske Encyklopædi 1994-2001. Jens Henrik Koudal.
- ²⁸ GADs Musikleksikon, 2003, Jens Henrik Koudal.
- ²⁹ Gummer, Rene 2015 Weekendavisen, artikel om Tønder Festival af Rene Gummer, 04.09.15.

Litteraturliste :

Trykte kilder :

Piø, Iørn 1966: *Folkeminder og traditionsforskning*. Dansk historisk Fællesforenings Håndbøger, København.

Ronström, Ove 1990: "Nationell musik? Bondemusik? Om folkemusikbegreppet". I: Maria Herlin Karnell & Kerstin Kyhlberg (red.) "Gimaint u bänskt. Folkmusikens historia på Gotland." Gotlands Fornsal. Ss 9-20.

Kofod, Else Marie og Koudal, Jens Henrik 1993: "Forord" *12 x Tang. Artikler om den mangesidige Evald Tang Kristensen (Foreningen Danmarks Folkeminder 1993)*. København, s. 7-8.

Bohlmann, Philip 1988 *The study of Folk Music in the Modern World*. Indiana University Press, USA.

Koudal, Jens Henrik 2004: *Folkeminder og dagliglivets kultur*. C.A.Reitzels Forlag.

Knudsen, Anelise og Thorkild 1995: *Seks indgange til balladen*, bd. 1-2, (Folkemusikhus 13-14). Hogager, bd. 1, s. 100.

Klitgaard, Alan (red.) 1989: *Politikens Folkemusikleksikon, Den ny folkemusiks navne gennem 30 år*. Politikens Forlag.

Koudal, Jens Henrik 1994-2001: *Den store danske Encyklopædi*. Gyldendal

Koudal, Jens Henrik 2003: *GADs Musikleksikon*. Gads Forlag, København.

Gummer, Rene 2015 "Folkets Tønder", trykt i Weekendavisen 04.09.15

Utrykte kilder :

Bech, Benjamin Bøgelund 2009 musikhistorieopgave: "Hvad er folkemusik" (Det Fynske Musikkonservatorium). Utrykt

Christensen, Anders, speciale 1992 "Vi bruger hele kroppen" (Københavns Universitet). Utrykt

Bæk, John, speciale 1999: "Dansk Spillemandsmusik 1660-1999" (Musikvidenskabeligt Institut, Aarhus Universitet). Utrykt